

TÜRK CERRAHİ DERNEĞİ YÖNETİM KURULU

TÜRK CERRAHİ DERNEĞİ TUTUM VE GÖRÜŞÜ

Evde Bakım Hizmetinde Cerrahların Görevlendirilmesi

12.11.2011

TÜRK CERRAHİ DERNEĞİ TUTUM VE GÖRÜŞÜ

12.11.2011

Evde Bakım Hizmetinde Cerrahların Görevlendirilmesi

Sağlık Bakanlığı Tedavi Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün 24.02.2011 tarih ve B.10.0.THG.0.10.00.01-020/8751 sayılı yazısı ile makam onayına sunulan ve Bakan oluru ile yürürlüğe giren "Sağlık Bakanlığınca Sunulan Evde Sağlık Hizmetlerinin Uygulama Usul Ve Esasları Hakkında Yönerge" çerçevesinde bazı Devlet Hastanelerinde evde sağlık hizmeti birimi kurulduğu ve Genel Cerrahi Uzmanlarının burada görevlendirildiği anlaşılmaktadır.

Sağlık Bakanlığı'na bağlı sağlık kurumları bünyesinde evde sağlık hizmetleri birimlerinin kuruluş amacı, evde sağlık hizmeti sunumuna ihtiyacı olan bireylerin muayene, tetkik, tahlil, tedavi, tıbbi bakım ve rehabilitasyonlarının evinde ve aile ortamında sağlanması, bu kişilere ve aile bireyelerine sosyal ve psikolojik destek hizmetlerinin bir bütün olarak birlikte verilmesi şeklinde ifade edilmektedir.

Yönerge hükümleri uyarınca kurum amirince "evde sağlık hizmetlerinin bir ekip anlayışı içerisinde planlaması ve uygulanması amacıyla" evde sağlık hizmetleri biriminden sorumlu tabip görevlendirilmektedir. Evde sağlık hizmetleri ekibinde asgari bir tabip, bir hemşire, bir sağlık memuru ve bir şoför yer almaktadır.

Evde sağlık hizmetleri ekibinde görevlendirilen personele, zorunlu haller dışında, başka görev verilmeyeceği yönergede belirtilmiştir.

Sorumlu hekimin görev ve yetkileri, Yönerge'nin 11. maddesinde sayılmıştır.

- Kişinin kapsamlı olarak tıbbi değerlendirmesini yapmak,
- Var ise tanıyı koyup tedaviyi planlayan müdavi tabibin, bulunmaması halinde ilgili dal uzmanının konsültasyonunu sağlayarak alacağı bilgi ve öneriler doğrultusunda tedavi planını hazırlamak,
- Evde sağlık hizmeti alan kişileri belirli aralıklarla ziyaret ederek bakım ve takip sonuçlarını değerlendirmek ve sonuçlara göre ortaya çıkan ihtiyaçlarla ilgili müdavi tabip veya konsültan tabip ile de görüşerek yeni tedavi planını düzenlemek,
- Evde sağlık hizmetleri sırasında kullanılacak ilaç, tıbbi cihaz ve malzemelerin sağlanması, uygun koşullarda saklanması, kullanım şekli, tıbbi atıkların toplanması ve muhafaza edilmesi, enfeksiyonlardan ve bulaşıcı hastalıklardan korunma gibi konularda kişi ve aile bireyelerini bilgilendirmek, danışmanlık hizmeti vermek,
- Gerçekleştirilen hizmetlerle ilgili olarak hastanın aile hekimine bilgi vermek sorumlu hekimin görevleri arasındadır.

Yönergede hizmetin kapsamının ne olduğu da açıklanmıştır. Buna göre "Evde sağlık hizmetleri biriminin görevi hastalığın teşhisini koymak olmayıp daha önce ilgili dal uzman tabiplerince konulmuş olan tanı ve planlanan tedavi çerçevesinde ve kişinin bulunduğu ev ortamında; muayene, tetkik, tahlil, tedavi, tıbbi bakım ve rehabilitasyon hizmetlerinin verilmesi, ilacın reçete edilmesindeki özel düzenlemeler saklı kalmak kaydıyla uzun süreli kullanımı sağlık raporu ile belgelendirilen ilaçların reçete edilmesi, tıbbi cihaz ve malzeme kullanımına ilişkin raporların çıkarılmasına yardımcı olunması, hastanın ve ailesinin evde bakım sürecinde üstlenebilecekleri görevler ve hastalık ve bakım süreçleri ile ilgili bilgilendirilmesi ve hastalığı ile alakalı evde kullanımı gerektiren tıbbi cihaz ve ekipmanların doğru ve uygun koşullarda kullanılması konusunda eğitim ve danışmanlık gibi hizmetlerin verilmesini kapsar.... Lüzumu halinde ilgili dal uzmanlarının da görüşü alınarak gerekli konsültasyon sağlanır."

Evde sağlık hizmeti verilen kişilerin mevcut durumları hariç, yeni oluşan acil haller birimin görev alanına girmediği gibi, evde sağlık hizmeti alması gerektiği tespit edilen kişilere yönelik birinci basamak koruyucu sağlık, tanı, tedavi, rehabilitasyon ve danışmanlık hizmetleri, toplum sağlığı merkezi, aile sağlığı merkezi ve aile hekimleri vasıtası ile verilmektedir.

Evde sağlık hizmetleri sunumuna ilişkin bu genel aııklamalarla birlikte temel düzenlemeler incelenerek konunun değerlendirilmesinde yarar bulunmaktadır.

Sağlık Bakanlığına bağlı sağlık kurumlarında hizmet sunumuna ilişkin temel düzenlemelerden biri olan Yataklı Tedavi Kurumları İşletme Yönetmeliği'nde genel olarak, hekim ve uzman hekimlerin poliklinik ve servis hizmetlerindeki yeri, bu hizmetlerin nasıl yürütüleceği belirlenmiştir. Bu Yönetmelikte evde sağlık hizmeti sunumuna ilişkin herhangi bir düzenleme ise yer almamaktadır.

Yönetmelik kapsamında hastanelerdeki sağlık hizmetinin sunumunda uzman hekimlerin yeri, kendi uzmanlık alanlarına ilişkin servis ve polikliniklerde uzmanlık hizmetinin verilmesi ve yürütümü ile sınırlıdır. Uzman durumu müsait olan kurumlarda lüzum görülen branşlar için normal nöbete ilave olarak ayrıca konulabilecek olan acil nöbeti yönünden de bu anlamda bir farklılık bulunmamakta, hastayı değerlendiren hekimce hastanın durumunun bir uzmanlık alanını ilgilendirdiğinin düşünülmesi üzerine konsültasyon ihtiyacının giderilmesine yönelik olarak acil nöbeti tutulmaktadır.

Genel cerrahi, özefagus, mide, ince barsaklar, kalın barsak, karaciğer, pankreas, safra kesesini içerecek şekilde sindirim sistemi ve tiroid ve paratiroid bezleri, periferik vasküler hastalıklar, fitiklar, deri ve meme hastalıklarını kapsar. Bunların yanı sıra minimal invazif cerrahi ve endoskopi uygulamaları da genel cerrahinin kapsamı içindedir. Bu tanımın içinde cerrahi hastalıkların yanı sıra acil girişimler, travma ve kritik hasta bakımı da yer almaktadır.¹ Bu tanım ve içerikte evde hasta bakımı bulunmamaktadır.

Bu çerçevede bir genel cerrahi uzmanının, kendi uzmanlık alanları dışında kalan evde sağlık hizmeti sunumunda görevlendirilmesinin, sağlık hizmetinin yürütümüne ilişkin işleyişe ve hizmet gereklerine aykırı olduğu düşünölmektedir.

Her ne kadar evde sağlık hizmeti sunumunda görevlendirecek personelin görevlendirilmesi yetkisi kurum amirine (Başhekimine) tanınmışsa da, yetkinin mevzuata uygun şekilde, kamu yararı ve hizmetin gerekleri gözetilerek kullanılması gerekeceği açıktır.

Evde sağlık hizmeti sunumunun belirli bir uzmanlık gerektirmeyen niteliği gözetildiğinde, bu hizmet pratisyen hekimin görev tanımı içinde bulunmaktadır. Hizmetin bu şekilde organize edilmesi, hizmet gereklerine de uygun düşecektir.

İdare sağlık hizmetinin sunumunda yeterli personeli hizmet gereklerine göre istihdam etmek ve bulundurmakla görevli ve yükümlüdür. Personel eksikliğinin bulunması durumunda alanla ilgili mevzuata ve hizmet gereklerine göre ihtiyacın giderilmesi zorunludur.

Genel cerrahi uzmanının, ancak gerektiğinde konsültan hekim olarak yer alabileceği evde sağlık hizmeti sunumunda sorumlu hekim olarak görevlendirilmesi hukuka uygun olmadığı gibi, bu uygulama hasta sağlığını da olumsuz etkileyecektir.

¹ Türk Cerrahi Derneği Genel Cerrahi Uzmanlık Eğitimi ve Yan Dalları. Ankara: Türk Cerrahi Derneği Yayınları,2009

Evde sağlık hizmeti sunumunun ayrı bir eğitim ve deneyim gerektirdiği açıktır. Ayrıca evde sağlık hizmeti sunan hekimin görevlerine bakıldığında, bu görevlerin sürekli olarak gösteren, takip gerektiren bir özelliği olduğu da görülmektedir. Bu nedenle geçici olarak görevlendirmelerle değil, evde sağlık hizmeti verebilecek yeterlilik kazandırılmış, bu alana özgü bilgi ile donatılmış hekimlerin asli olarak görevlendirilmesiyle bu hizmetin verilmesi gerekecektir.

Öte yandan genel cerrahi uzmanının, kendi uzmanlık alanında verdiği servis ve poliklinik hizmetleri aksayacağından, bu yönüyle de uygulama kamu yararına uygun olmayacaktır.

Bu hizmetlerin sürdürülmesinin yanı sıra hekime evde bakım hizmetlerinin de yüklenmesi durumunda ise, uzman hekimlerin çalışma saatlerini arttırması, çalışma koşullarını ağırlaştırması ve dinlenme haklarını ortadan kaldırması nedeniyle uygulama, bu hakları güvence altına alan st hukuk normlarına da aykırılık taşıyacak, verilen hizmetin niteliği korunamayacağından hasta sağlığını da olumsuz etkileyecektir.

Yönergede açıkça bu birimde görevlendirilecek olan hekimlere zorunlu haller dışında başka bir görev verilemeyeceğinin düzenlenmesi karşısında, genel cerrahlara verilen görevlere ek olarak bu için de verilmesi, başlı başına bir hukuka aykırılık oluşturmaktadır.

Sonuç olarak; bazı Devlet Hastaneleri'nde genel cerrahi uzmanlarının hastanenin evde sağlık hizmeti biriminde görevlendirilme işleminin durdurulması için aktarılan düzenlemeleri de içeren şekilde Başhekimliğe başvuru yapabileceği, uygulamanın geri alınmaması durumunda ise iptali için idari yargıda yürütmesinin durdurulması ve iptali istemiyle dava açabileceğini düşünüyoruz.